

sažené v mateřském mléce. Neustále zvracela a průjmovala". Uvedla jedna probandka. „Lékař mi poradil, že mám ani ne u svého ročního dítěte zcela vyloučit bílkovinu kravského mléka. Pro mě to byl velký problém, protože sýry, jogurty, smetanu a mléčné výrobky mám moc ráda.“

Ohledně zkušeností se sdílením mateřského mléka to na sociálních sítích funguje jednoduše na principu nabídky a poptávky. Matky, které mají mléka dostatek, nabízejí své mléko dalším zájemkyním. Uvádí se věk kojeného dítěte a pár informací o matce, např. to, že se jedná o nekuřačku, která se snaží stravovat zdravě. Nabídka se vztahuje na území celé České republiky (někdy i Slovensko). S tím, že ten, kdo mléko shání, si pro darované mléko i dojede. Podmínkou by mělo být to, že matka nabízí své mléko bezplatně. Z rozhovorů matek vyplynulo, že jedinou kompenzací, kterou dárkyně vyžadovaly, byly nové zásobní sáčky na mražení mléka výměnou za použité, které si matky odvážely domů. Všechny deset probandek uvedlo, že dárkyně skutečně nechtěly žádnou finanční odměnu. „Výměna“ probíhala většinou formou swapu, např. mléko za kilo domácích jablek nebo nějaké jiné zdravější a domácí produkty. Zajímavé je, že všech deset probandek mělo s předávkou mateřského mléka dobrou zkušenost. Zajímalo nás i vzdělání a sociální status matek. Všechny deset našich probandek mělo ukončené středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání a všechny měly před mateřskou dovolenou stálou práci na plný úvazek. Mléko bylo ve všech případech sdíleno mražené v sáčcích s objemem 150 ml. Na sáčku bylo označeno datum odsátí mléka a datum, do kdy má být spotřebováno. Dárkyně také poučila matku, jakým způsobem mléko šetrně rozmrazit a jak nakládat s rozmraženým mlékem. Osobní zkušenost matek se sdílením mateřského mléka byla jen pozitivní, navzdory existujícímu riziku ani

jedna matka neuvedla žádné komplikace po zkrmení mléka svému dítěti.

Co se týče informovanosti o bankách/sběrnách mateřského mléka zajímavé bylo, že jen čtyři matky věděly o této možnosti darování. „Nedávno jsem viděla reportáž o nedostatku mateřského mléka v televizi, předtím jsem vůbec nevěděla o nějaké možnosti darování.“ Na sociálních sítích a online debatách zaměřených na matky s dětmi se dočtete následující: „Ahoj, právě jsem viděla v TV, že je nedostatek mateřského mléka a že nemocnice mléko ve velkém vykupují. Dřív jsem o tom neslyšela. Dáváte někdo mléko do těchto bank? Nevíte, jak to chodí? Jaké jsou podmínky a jak to celé probíhá? Prý je stále nedostatek a na netu jsem toho moc nenašla.“ (9). Matky, které o možnosti darování mléka do daných nemocnic věděly, uvedly, že se jim nechtělo jezdit tak daleko nebo že se jim nechtělo podstupovat testy v nemocnici.

Všechny naše probandky uvedly, že je pro ně sdílení mateřského mléka určitou formou „dobrého skutku.“ Pokud se matky rozhodnou darovat mléko, je to především proto, že nechtějí, aby tato vzácná tekutina přišla nazmar. Dárkyně odstříkávají mléko speciálně pro darování. Překvapilo nás, že se v případě našich dotazovaných matek nejednalo o byznys, ale o akt solidarity a snahy pomoci ostatním ženám a jejich dětem.

Doporučení pro pediatrickou praxi

Pravdou zůstává, že mateřské mléko je nejvyšší kvalitou zdrojem výživy pro novorozence a kojence. Navzdory pokrokům v oblasti umělé kojenecké výživy poskytuje mateřské mléko širokou škálu výhod díky svému bioaktivnímu složení, které nelze napodobit žádným jiným zdrojem formule. Pokud je objem mateřského mléka k nutnému dokrmování pro novorozence

nedostatečný, mělo by být k dispozici pasterizované dárcovské mateřské mléko. Dárcovské mateřské mléko by mělo sloužit vždy jako první alternativní volba výživy, po níž by měla následovat komerční formule (10). Nabídka dárcovského mléka je většinou omezená a jeho distribuce je prioritně určena pro nedonošené nebo nemocné hospitalizované novorozence. Vzhledem k tomu, že dárkyně darují své mléko především proto, že chtějí pomoci a nechtějí, aby jejich odstříkané mléko přišlo nazmar, nabízí se otázka, zda by bylo možné zvýšit motivaci matek pro darování mateřského mléka prostřednictvím mléčné banky. Jak vyplynulo z rozhovorů, matky často nemají vůbec žádné informace o existenci mléčných bank ani o možnosti darování mléka oficiální cestou.

Problematika nelegálního sdílení mateřského mléka je velmi široká a vyžaduje komplexní řešení. Pediatři a dětské sestry by měli primárně poskytovat matkám kvalifikovanou podporu při kojení a vynaložit maximální úsilí při řešení problémů s kojením, ideálně ve spolupráci s kvalifikovanou laktační poradkyní. V případě nutnosti krmení kojence formulí by měly upozornit matky na problém se sdílením mateřského mléka a informovat o zdravotních rizicích s tím spojených.

Závěr

První prioritou je vždy kojení a podpora používání vlastního mateřského mléka. Banky a sběrný mateřského mléka si zaslouží lepší informovanost veřejnosti po celém území České republiky, aby nedocházelo k šíření a k sdílení mateřského mléka nelegální cestou. Pokud má matka problémy s kojením, nemusí mít žádné obavy, vždy se může obrátit na služby svého pediatra, dětské sestry nebo laktační poradkyně. Objevení tohoto problému je výzva zdravotníků k hledání optimálního řešení.

LITERATURA

- Podlahová P, et al. Práce nelékařských zdravotnických pracovníků v bankách mateřského mléka. *Pediatr. praxi.* 2019;20(5):331-334.
- Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva pro bezpečnost potravin. Available from: http://kojeni.cz/wp-content/uploads/2015/04/narizeni_178_852_853_a_komentare.pdf.
- Haiden N, Ziegler E. Human milk banking. *Annals of nutrition & metabolism.* 2017;69(2):8-15. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28103607/>.

- Abrmanová M, Hanzl M. Význam bank mateřského mléka v současnosti. *Výživa a potraviny.* 2021.
- Gribble K. „I'm Happy to Be Able to Help!“ Why Women Donate Milk to a Peer via Internet-Based Milk Sharing Networks. 2014. *Breastfeeding medicine.* Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24784566/>.
- Vyhláška 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných, ve znění účinném k 1. 1. 2014. [online]. Available from: [- tent/uploads/2015/04/Manipulace_s_MM_vyhlaska_47.pdf.
  - Troupová J, Hanzl M. Standardy ošetrovatelské péče v neonatologii. *Nemocnice České Budějovice, a. s.;* 2010.
  - Mydlilová A. Banky mateřského mléka v ČR. *Pediatr. praxi.* 2006;\(1\):56-57.
  - Available from <https://www.emimino.cz/diskuse/vykup-materskeho-mleka-198352/>.
  - Pound C, et al. Pasteurized and unpasteurized donor human milk. *Paediatr Child Health.* 2020. Available from: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33365109/>.](http://kojeni.cz/wp-con-

</div>
<div data-bbox=)